

Nový nález *Acropsilus niger* (Diptera: Dolichopodidae) v západních Čechách

Zbyněk Kejval

Muzeum Chodska, Chodské náměstí 96, CZ-344 01 Domažlice; e-mail: kejval@muzeum-chodska.com

KEJVAL Z. 2022: Nový nález *Acropsilus niger* (Diptera: Dolichopodidae) v západních Čechách. (New record of *Acropsilus niger* (Diptera: Dolichopodidae) from western Bohemia). *Západočeské entomologické listy* 13: 73–74, 24-11-2022

Abstract. The long-legged fly *Acropsilus niger* (Loew, 1869) is newly recorded from Bohemia and its occurrence in the Czech Republic is thus confirmed after more than 100 years. Larger series of specimens was collected by using yellow and white pan water traps placed in/near sparse reeds on sandy bank of a pond near Pilsen in 2022.

Key words: *Acropsilus*, faunistics, new records, Czech Republic

ÚVOD

Rod *Acropsilus* Mik, 1878 zahrnuje celkem 30 známých druhů, z nichž tři jsou rozšířené v Palearktické oblasti a pouze jediný, *Acropsilus niger* (Loew, 1869), se vyskytuje také v Evropě (WANG et al. 2007, GRICHANOV et al. 2011). V České republice byl jeho výskyt poprvé a naposledy publikován před více než 100 lety (KOWARZ 1884) a nejspíše z tohoto důvodu je v posledním červeném seznamu lupicovitých zařazen mezi kriticky ohrožené druhy (OLEJNÍČEK 2005). Tento krátký příspěvek je zprávou o novém a nečekaném nálezu větší populace druhu na břehu Velkého boleveckého rybníka v příměstské části Plzně.

PŘEHLED NÁLEZŮ A DISKUZE

Acropsilus niger (Loew, 1869) (Obr. 1) Bohemia, Plzeň-Bolevec (6246), Velký bolevecký rybník, 49°46'34"N 13°23'49"E, 310 m n. m., smyk písčitého břehu s porostem rákosu, 25.IX.2021, 1 ♂; dtto, žluté a bílé misky, 18.VII.2022, 14 ♂♂ 8 ♀♀; vše Z. Kejval lgt. et det., coll. Muzeum Chodska v Domažlicích (17 ex.), Národní muzeum, Praha (3 ex.) a Slezské zemské muzeum, Opava (3 ex.). Druh široce rozšířený v západní části Palearktu, známý též z Afrotropické oblasti (POLLET 2013). V České republice je známý pouze historický výskyt v okolí Aše v západních Čechách (KOWARZ 1884). Kriticky ohrožený druh (OLEJNÍČEK 2005).

Potvrzení výskytu v České republice.

Acropsilus niger je v Evropě považován za poměrně vzácný, jednotlivě nalézáný druh, vázaný na písčité/šterkové břehy řek a jezer v nadmořských výškách mezi 80–750 m (POLLET et al. 2019).

Stanoviště v místě nového nálezu vesměs odpovídá jeho známým ekologickým nárokům. Velký bolevecký rybník je největší ze soustavy deseti boleveckých rybníků na okraji Plzně. Má rozlohu přibližně 53 hektarů, rozsáhlý mělký litorál a písčité břehy (v posledních letech také vzhledem k nižšímu stavu vody), částečně bez vegetace a nebo s porosty rákosu a sítin (Obr. 2). Pasti (žluté a bílé misky o průměru 13 a 18 cm) byly v počtu 10 kusů umístěny v řídkém

Obr. 1. *Acropsilus niger* (samec) z lokality Plzeň-Bolevec. Foto: Z. Kejval.

Fig. 1. *Acropsilus niger* (male) from the locality Plzeň-Bolevec. Photo: Z. Kejval.

porostu rákosu a na jeho okrajích, vždy v těsné blízkosti vody a v několika případech v polostínu. Písek byl na místě odchytu vždy mokrá a někdy s tenkou vrstvou jemného bahna a detritu. Misky byly exponovány po dobu asi sedmi hodin (mezi 8–15 hod.), během slunečného, teplého počasí (jasno až polojasno, 25–28 °C).

Menší velikost (délka těla 1,7–2,0 mm) a četný výskyt v blízkosti Plzně, navíc prokázány spíše netradiční metodou, jsou fakta naznačující možnost, že je *Acropsilus niger* pouze přehlíženým druhem, který je ve skutečnosti v našich podmínkách celkem běžný. Nepochybně bude více rozšířený a jeho zařazení mezi kriticky ohrožené druhy může být předmětem diskuze. Na druhou stranu nebyl zjištěn v žádném z rozsáhlých průzkumů, které proběhly v posledních letech s masivním využitím různých druhů pastí, včetně zmíněných žlutých a bílých misek, viz např. OLEJNÍČEK & BARTÁK (2000). S velkou pravděpodobností jde tedy o druh velmi stenoekní, vázaný na určité břehové mikrohabitaty a zřejmě i přírodně zachová

Obr. 2. Písčité břehy Velkého boleveckého rybníka. Foto: Z. Kejval.

Fig. 2. Sandy banks of Velký bolevecký pond. Photo: Z. Kejval.

valá stanoviště. Lokalita je místem výskytu i dalších pozoruhodných druhů dvoukřídlých s vazbou na mokřady a písčité břehy, např. z čeledi Ephydriidae (ZATWARNICKI & KEJVAL 2022).

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Michalu Tkočovi (Národní muzeum, Praha) a Jozefu Oboňovi (Prešovská univerzita v Prešove) za kritické poznámky k rukopisu práce.

LITERATURA

- GRICHANOV I. YA., SELIVANOVA O. V. & NEGROBOV O. P. 2011: A Brief Synopsis of Palearctic genera of the Family Dolichopodidae (Diptera). *Ukrainska Entomofaunistyka* **2**: 11–40.
- KOWARZ F. 1884: Beiträge zu einem Verzeichnisse der Dipteren Böhmens IV. *Wiener Entomologische Zeitung* **3**: 45–57.
- OLEJNÍČEK J. 2005: Dolichopodidae. Pp. 292–295. In: FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds): *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. Red list of threatened species in the Czech Republic. Invertebrates*. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha, 760 pp.
- OLEJNÍČEK J. & BARTÁK M. 2000: Dolichopodidae. Pp. 191–199. In: BARTÁK M. & VAŇHARA J. (eds): *Diptera in an industrially affected region (North-Western Bohemia, Bílina and Duchcov environs), I. Folia Facultatis Scientiarum Naturalium Universitatis Masarykianae Brunensis, Biologia* **104**: 9–240.
- POLLET M. 2013: Fauna Europaea: Dolichopodidae. In: BEUK P. & PAPE T. (eds): *Fauna Europaea: Diptera, Brachycera*. Fauna Europaea version 2017.06. Online: <https://fauna-eu.org> (navštíveno 30.8.2022).
- POLLET M., ANDRADE R., GONÇALVES A., ANDRADE P., JACINTO V., ALMEIDA J., DE BRAEKELEER A., VAN CALSTER H. & BROSENS D. 2019: Dipterological surveys in Portugal unveil 200 species of long-legged flies, with over 170 new to the country (Diptera: Dolichopodidae). *Zootaxa* **4649**: 1–69.
- WANG M., YANG D. & GROOTAERT P. 2007: Revision of the species of *Acropsilus* Mik (Diptera, Dolichopodidae) from China. *Biologia* **62**: 88–94.
- ZATWARNICKI T. & KEJVAL Z. 2022: Nové pozoruhodné nálezy březnic (Diptera: Ephydriidae) v České republice. (New remarkable records of shore flies (Diptera: Ephydriidae) from the Czech Republic). *Západočeské entomologické listy* **13**: in press.

Obdrženo do redakce: 8.9.2022

Přijato po recenzích: 7.11.2022